

**UCHWAŁA NR XL/398/2022
RADY MIEJSKIEJ W SIEWIERZU**

z dnia 30 listopada 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
dla Miasta i Gminy Siewierz na rok 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2022 r., poz. 559 ze zm.), art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2021 r., poz. 1119 ze zm.), art. 10 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. 2020 r. poz. 2050 ze zm.),

Rada Miejska w Siewierzu

uchwała:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Siewierz na rok 2023 w brzmieniu stanowiącym Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Zabezpiecza się w budżecie Gminy Siewierz na 2023 rok środki na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Siewierz na rok 2023.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Siewierz.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2023 roku.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Siewierzu

mgr Barbara Bochenek

Załącznik do uchwały Nr XL/398/2022
Rady Miejskiej w Siewierzu
z dnia 30 listopada 2022 r.

Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
dla Miasta i Gminy Siewierz
na rok 2023

Siewierz, listopad 2022 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Zasoby instytucjonalne gminy Siewierz do rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii	4
3. Podstawa prawna Programu	5
4. Diagnoza sytuacji w sferze problemów uzależnień w gminie Siewierz	6
4.1 Uchwały Rady Miejskiej w Siewierzu dot. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.....	6
4.2. Rynek napojów alkoholowych w gminie Siewierz	6
4.3 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii (GKRPAiPN).....	7
4.4 Punkt konsultacyjny.....	8
4.5 Komenda Powiatowa Policji w Będzinie i Komisariat Policji w Siewierzu.....	9
5. Adresaci Programu	10
6. Cel główny Programu.....	11
7. Cele szczegółowe, zadania, działania, wskaźniki	11
8. Realizatorzy Programu	17
9. Źródła finansowania Programu	17
10. Monitoring i ewaluacja.	17
11. Kontrola efektywności Programu	17
12. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	17
13. Spis tabeli.....	18

1. Wprowadzenie

Alkoholizm, narkomania i uzależnienia behawioralne to bardzo poważne problemy społeczne, które stanowią również ogromne wyzwanie cywilizacyjne o zasięgu globalnym. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, jak również kosztów społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych, które ponoszą nie tylko osoby indywidualne, uzależnione czy zażywające szkodliwie i ich rodziny, ale w konsekwencji także przez całe społeczeństwo. Wspomniane uzależnienia stwarzają wiele zagrożeń, obniżają ogólny poziom zdrowia społeczeństwa oraz są przyczyną wielu społecznych szkód, jak np. bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe, przestępczość, wykluczenie społeczne, zakłócanie bezpieczeństwa publicznego i rodzinnego. Mają również istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne ludzi.

Dokumentem, który nakreśla gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych jest „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Siewierz na rok 2023”, zwany dalej Programem.

Zadania i cele określone w Programie są inicjowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, zwaną dalej Komisją, powołaną przez Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz.

Program ma charakter długofalowy i nie odbiega znacząco w swej treści i formie od dokumentów, obowiązujących w latach ubiegłych. Został opracowany w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji wcześniejszych edycji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, przy współpracy z dotychczasowymi realizatorami, z uwzględnieniem uzależnień behawioralnych. Roczna perspektywa zadań powoduje, że większość z nich będzie kontynuacją działań z lat poprzednich, jak np. ogólnopolska kampania profilaktyczna pn. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, w której gmina uczestniczy od kilku lat.

Program na 2023 rok określa cele i zadania w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, narkotyków jak i występowania uzależnień behawioralnych. Został opracowany zgodnie z treścią ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021 – 2025. Wpisuje się również w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz na lata 2019 – 2023.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań dążących do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu picia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu i pomoc ich rodzinom. Ustawa skupia się również na szeroko rozumianej pomocy zarówno dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, jak również ich rodzin, a także na profilaktyce skierowanej do dzieci i młodzieży.

Podobnie ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na gminę szereg zadań, które obejmują między innymi zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, udzielanie rodzinom dotkniętym problemem narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, wszechstronną pomoc społeczną osobom uzależnionym, rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wspomaganie działań instytucji, organizacji społecznych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, że problem uzależnienia dotyczy nie tylko alkoholu i narkotyków ale również innych, nieracjonalnych zachowań, jak np. patologicznego hazardu, sieciorholizmu, zakupoholizmu, seksoholizmu, pracoholizmu czy zaburzeń odżywiania, które często stanowią ucieczkę od problemów. Wspomniane zaburzenia zachowań nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych - wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem danej czynności oraz kontynuowaniem jej, mimo negatywnych konsekwencji dla osoby i jej otoczenia.

Ponieważ alkoholizm, narkomania i uzależnienia behawioralne są niezwykle groźnymi zjawiskami w życiu społecznym, należy wdrażać rozmaite metody nie tylko walki z tymi zjawiskami, ale również podejmować skuteczne działania profilaktyczne oraz pomagać osobom dotkniętym uzależnieniami oraz ich rodzinom. Charakter podejmowanych działań w zakresie profilaktyki (uniwersalnej, wskazującej, selektywnej) jest wspólny dla wszystkich uzależnień, które mogą być pojedyncze lub złożone, a często występują też równolegle, krzyżują się, zmieniają, mają podobne podstawy, przebieg, czynniki ryzyka i niosą zbliżone konsekwencje.

Działania zaproponowane w ramach Programu nastawione są na zapobieganie i ograniczanie występowania uzależnień behawioralnych oraz problemów, które są bezpośrednio związane z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Skierowane są do dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy Siewierz.

Wdrożenie w życie zapisów Programu powinno prowadzić do ograniczania dostępności i spożycia napojów alkoholowych oraz zażywania substancji psychoaktywnych, przeciwdziałania i skutecznego usuwania następstw nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków, a także przyczyniać się do podejmowania skutecznych działań na rzecz trzeźwości i zdrowego stylu życia, wolnego od używek.

2. Zasoby instytucjonalne gminy Siewierz do rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii

W gminie Siewierz funkcjonuje zintegrowany system instytucjonalnej pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom. Tworzą go placówki, które bezpośrednio bądź pośrednio udzielają pomocy w rozwiązywaniu problemów osobom uzależnionym bądź zagrożonym uzależnieniem oraz inne, które podejmują działania o charakterze profilaktycznym. System instytucjonalnej pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom tworzą:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny filia w Siewierzu,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Punkt Konsultacyjny,
- Komisariat Policji,
- Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna im. L. Korusiewicza w Siewierzu,
- Miejsko - Gminne Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Siewierzu,
- zakłady opieki zdrowotnej,
- placówki oświatowe.

3. Podstawa prawna Programu

Gmina dysponuje stosownymi kompetencjami oraz środkami finansowymi, niezbędnymi do realizacji działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Podejmując działania minimalizujące i zapobiegające alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w społeczności lokalnej, gmina realizuje szereg zadań w oparciu o obowiązujące przepisy ustaw i aktów wykonawczych oraz inne dokumenty. Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkomanii i uzależnień behawioralnych, opisanych w Programie, jest:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 2286 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025 (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 642)
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz na lata 2019-2023 (Uchwała Nr V/57/2019 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 27 marca 2019 r.).

Ponadto przy opracowaniu Programu zostały uwzględnione „Rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych”.

4. Diagnoza sytuacji w sferze problemów uzależnień w gminie Siewierz

4.1. Uchwały Rady Miejskiej w Siewierzu dot. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

- Uchwała nr XXXIX/378/2018 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 29 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Siewierz oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Siewierz,
- Uchwała nr V/57/2019 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz na lata 2019 – 2023.

4.2. Rynek napojów alkoholowych w gminie Siewierz.

Rada Miejska w Siewierzu Uchwałą nr XXXIX/378/2018 z dnia 29 sierpnia 2018 r. ustaliła maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Siewierz. Dane w tym zakresie oraz liczbę wydanych zezwoleń przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – stan na 31.10.2022 r.

Rodzaj napojów alkoholowych	Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży			Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży		
	Maksymalna liczba zezwoleń (limit)	Liczba wydanych zezwoleń ogółem	W tym: liczba wydanych nowych zezwoleń *	Maksymalna liczba zezwoleń (limit)	Liczba wydanych zezwoleń ogółem	W tym: liczba wydanych nowych zezwoleń *
Do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwo	60	23	4	40	18	2
Powyżej 4,5% do 18 % zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	60	23	4	40	9	3
Powyżej 18% zawartości alkoholu	60	23	4	40	7	1

* Liczba nowych zezwoleń dotyczących okresu od 01.01.2022 r. do 31.10.2022 r.

Z analizy obowiązującej uchwały oraz danych liczbowych wynika, że limity zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na dzień 31 października 2022 r. nie zostały wykorzystane.

Liczba wydanych zezwoleń jest znacznie niższa od ustalonego limitu, tak dla punktów sprzedaży detalicznej jak i dla lokali gastronomicznych.

Tabela 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2019-2022.

	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022*
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	27	29	27	23
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	25	20	23	18
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych OGÓŁEM	52	49	50	41

*Liczba punktów sprzedaży dotyczy stanu na dzień 31.10.2022 r.

Z tabeli wynika, że w przeciągu kilku lat ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych ulegała zmniejszeniu.

4.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii (GKRPAiPN).

Zadania Komisji są ukierunkowane na skuteczną profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz narkotykowych. Obok celów, które zawarto w Programie, do zadań Komisji należy także m. in.:

- motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (forma stacjonarna lub ambulatoryjna), w tym:
 - przygotowywanie dokumentacji związanej z postępowaniami sądowymi,
 - składanie wniosków do sądu o wydanie zarządzenia w sprawie przymusowego doprowadzenia przez organ Policji w Siewierzu,
 - składanie wniosków do sądu o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, ujętych w gminnych programach,

- informowanie o szkodliwym działaniu alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- wydawanie postanowień opiniujących wnioski przedsiębiorców ubiegających się o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej.

W okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 października 2022 roku do Komisji wpłynęło 30 wniosków o podjęcie działań motywujących do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby nadużywające alkoholu. Podmiotami zgłaszającymi wnioski były: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Siewierzu – 5 wniosków, członkowie rodzin – 7 wniosków, Policja – 18 wniosków.

W omawianym okresie Komisja zorganizowała 9 posiedzeń, wystosowano 129 wezwań do osób, wobec których toczyło się postępowanie. Spośród wezwanych 16 osób skierowano na badanie do biegłych sądowych z zakresu uzależnień, w celu uzyskania opinii psychiatryczno-psychologicznych, na podstawie których ustalono stopień uzależnienia oraz właściwy sposób leczenia odwykowego (tryb stacjonarny lub ambulatoryjny). W sytuacji, kiedy wezwane osoby nie zgłaszały się na posiedzenie komisji i badanie nie było możliwe do przeprowadzenia, komisja kierowała do sądu wnioski o wydanie zarządzenia w sprawie przymusowego doprowadzenia przez organ Policji.

W przypadkach osób, u których zdiagnozowano uzależnienie od alkoholu, ale osoby nie wyrażały zgody na podjęcie leczenia odwykowego, kierowano wnioski do Sądu Rejonowego w Zawierciu, o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. W omawianym okresie do Sądu Rejonowego w Zawierciu przekazano 12 wniosków o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

W wielu przypadkach, obok nadużywania alkoholu, występowała równocześnie także przemoc w rodzinie. Z analizy procedury „Niebieskiej Karty” wynika, że 14 sprawców przemocy to osoby mające problem z nadużywaniem alkoholu.

4.4. Punkt Konsultacyjny, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny filia w Siewierzu, placówki oświatowe i kulturalne.

Z uwagi na fakt, iż w gminie Siewierz nie funkcjonuje placówka leczenia uzależnień, osoby, które wymagają leczenia odwykowego kierowane są do zamiejscowych ośrodków. Dodatkową formą podtrzymania abstynencji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach przez osoby uzależnione czy też współuzależnione, były konsultacje ze specjalistą psychoterapii ds. uzależnień, podczas których podejmowano działania psychologiczne i terapeutyczne w zakresie niesienia pomocy osobom potrzebującym. Konsultacje odbywały się zarówno w formie telefonicznej jak i w formie stacjonarnej w Punkcie Konsultacyjnym przy ulicy Żwirki i Wigury 26/1, w którym pełnił dyżur specjalista psychoterapii ds. uzależnień. W trakcie 256 spotkań z konsultacji skorzystało 21 osób uzależnionych i 3 osoby współuzależnione.

Dzieci z rodzin o niskich kompetencjach wychowawczych, w szczególności z powodu trudnej sytuacji materialnej i uzależnień rodziców, uczestniczyły w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzonych w ramach działalności Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny filia w Siewierzu.

Działania profilaktyczno-edukacyjne, które pozytywnie wpływały na wzmocnienie procesu edukacyjnego i wychowawczego realizowały również gminne placówki oświatowe i instytucje kultury, działające na terenie gminy.

4.5. Komenda Powiatowa Policji w Będzinie, Komisariat Policji w Siewierzu.

Diagnostując sytuację w gminie pod względem problemów alkoholowych należy zauważyć, że spożywanie alkoholu przez uczestników ruchu drogowego wpływa negatywnie na stan bezpieczeństwa na drogach.

Z analizy informacji przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Będzinie wynika, że pogorszyła się sytuacja na drogach. W 2022 r. odnotowano 10 kolizji drogowych, których sprawcami były osoby po spożyciu alkoholu.

Tabela 3. Dane statystyczne obrazujące powiązanie liczby zdarzeń drogowych ze stanem trzeźwości ich uczestników.

Zdarzenia drogowe na terenie gminy Siewierz, w tym:	Liczba zdarzeń (dane za 2021 r.)	Liczba zdarzeń (dane za okres od 1.01. 2022 r. do 1.10.2022 r.)	Liczba zdarzeń z udziałem sprawców po spożyciu alkoholu (dane za 2021 r.)	Liczba zdarzeń z udziałem sprawców po spożyciu alkoholu (dane za okres od 1.01.2022 r. do 1.10.2022 r.)
Wypadki drogowe	16	4	1	0
Kolizje drogowe	234	154	3	10
Liczba osób zabitych	1	0	0	0
Liczba osób rannych	23	6	1	0

Z danych udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Będzinie wynika również, że na terenie całego powiatu będzińskiego w 2021 r. ujawniono 336 osób kierujących, którzy byli pod wpływem alkoholu, natomiast od 1.01.2022 r. do dnia 1.10.2022 r. ujawniono 215 osób kierujących pod wpływem alkoholu.

Tabela 4. Rodzaje interwencji Policji na terenie gminy Siewierz za okres od 1.01.2022 r. do 12.10.2022 r.

Liczba przeprowadzonych interwencji w miejscach publicznych	1781
Liczba wykroczeń wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	342 (w tym udzielono: 82 mandatów karnych, 256 pouczeń, 4 wnioski skierowano do sądu)
Liczba osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia	34 (w tym: 20 osób do miejsca zamieszkania, 14 osób do PdOZ*)
Liczba postępowań prowadzonych w sprawie posiadania środków odurzających	4

* PdOZ – pomieszczenie dla osób zatrzymanych

Uznając wagę problemu należy kontynuować dotychczasowe działania oraz podejmować nowe formy aktywności w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych bowiem tylko dzięki skoordynowanym i spójnym działaniom instytucji, organizacji pozarządowych, a także społeczności lokalnej, możliwe jest efektywne zapobieganie zjawiskom patologicznym.

5. Adresaci Programu

Program skierowany jest do wszystkich osób zamieszkujących na terenie gminy Siewierz, a w szczególności do:

- dzieci, młodzieży i ich rodzin,
- osób uzależnionych, pijących szkodliwie i ryzykownie, zagrożonych uzależnieniami oraz ich rodzin,
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

W ramach Programu podejmowane będą działania w obrębie:

- *profilaktyki uniwersalnej* – ukierunkowanej na całą populację. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych;
- *profilaktyki selektywnej* – ukierunkowanej na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację

społeczną, środowiskową, rodzinną lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Profilaktyka selektywna jest przede wszystkim działaniem uprzedzającym;

- *profilaktyki wskazującej* – działania będą kierowane do jednostek, u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, w związku z uwarunkowaniami biologicznymi, psychologicznymi lub społecznymi. Adresatami są grupy osób lub osoby, które wykazują symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia.

6. Cel główny Programu

Celem głównym Programu jest ograniczanie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym przede wszystkim szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, używania środków psychoaktywnych oraz podejmowania innych zachowań ryzykownych, związanych między innymi z uzależnieniami behawioralnymi. Cel główny będzie realizowany poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy Siewierz, jak również poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

7. Cele szczegółowe, zadania, działania, wskaźniki

Cel szczegółowy 1

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej profilaktyce i rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami.

Zadanie 1

Dofinansowanie zakupu materiałów informacyjno-edukacyjnych, nagród, artykułów niezbędnych do realizacji szkoleń, zajęć, konkursów, zawodów sportowych i innych przedsięwzięć o tematyce związanej z problemami uzależnień, profilaktyką oraz promocją zdrowego stylu życia.

Wskaźnik:

- liczba wspartych przedsięwzięć i inicjatyw.

Zadanie 2

Wspieranie organizacji imprez integracyjno-kulturalnych oraz rekreacyjno-sportowych, których celem jest propagowanie trzeźwości i zdrowego stylu życia.

Wskaźniki:

- liczba zorganizowanych imprez,
- liczba osób uczestniczących w wydarzeniach.

Cel szczegółowy 2

Zmniejszenie aktualnie występujących problemów alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych poprzez udzielanie pomocy, w tym m. in. terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym i osobom, którym zagraża uzależnienie.

Zadanie 1

Podjęmowanie czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu wobec osób uzależnionych od alkoholu, które swym zachowaniem powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny, systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny:

a) przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu i negatywnego wpływu na rodzinę.

Wskaźniki:

- liczba osób zgłoszonych do Komisji,
- liczba wniosków o podjęcie leczenia osoby uzależnionej.

b) prowadzenie rozmów interwencyjno-motywacyjnych z osobami uzależnionymi.

Wskaźniki:

- liczba osób wezwanych na rozmowę,
- liczba przeprowadzonych rozmów.

c) kierowanie osób do biegłych sądowych na badanie, w celu uzyskania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.

Wskaźnik:

- liczba osób skierowanych na badanie w celu wydania opinii psychiatryczno-psychologicznych przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

d) przekazywanie wniosków do sądu o orzeczenie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego

Wskaźnik:

- liczba wniosków skierowanych do sądu.

Zadanie 2

Zapewnienie mieszkańcom gminy pomocy w zakresie leczenia odwykowego (terapeutycznego):

a) informowanie społeczeństwa o możliwościach korzystania z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków, poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych.

Wskaźnik:

- ilość materiałów informacyjnych.

b) zapewnienie dostępności terapii poprzez udzielanie indywidualnych konsultacji osobom uzależnionym i współuzależnionym.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych konsultacji,

- liczba osób biorących udział w konsultacjach terapeutycznych, w tym osób uzależnionych i współuzależnionych.

Cel szczegółowy 3

Ograniczanie negatywnych zjawisk mających wpływ na rodziny, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub uzależnienie behawioralne, poprzez udzielanie kompleksowej pomocy psychologicznej oraz ochrony przed wystąpieniem przemocy w rodzinie.

Zadanie 1

Realizacja działań skierowanych do osób z problemem uzależnień, osób dotkniętych przemocą oraz ich rodzin:

- a) udzielanie pomocy psychologicznej, w tym nawiązywanie kontaktu indywidualnego bądź telefonicznego oraz terapia rodzin.

Wskaźniki:

- liczba udzielonych porad,
- liczba osób, które skorzystały z porad psychologa.

Zadanie 2

Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych:

- a) organizacja działań i przedsięwzięć o charakterze rehabilitacyjnym, mających na celu wzmocnienie procesu wychowawczego i działań prozdrowotnych.
- b) współfinansowanie działań prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego, zapewniających między innymi: pomoc pedagogiczną, psychologiczną i rehabilitacyjną, zajęcia prozdrowotne i profilaktyczne.

Wskaźniki:

- liczba podmiotów realizujących działania,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach.

- c) organizacja wypoczynku letniego i zimowego wraz z programem terapeutycznym lub profilaktycznym.

Wskaźniki:

- liczba zorganizowanych form wypoczynku,
- liczba uczestników zorganizowanych form wypoczynku,
- liczba programów terapeutycznych i profilaktycznych zrealizowanych podczas wypoczynku.

- d) inicjowanie i finansowanie środowiskowych programów pomocy rodzinie, których celem jest m. in. zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów,

- liczba osób uczestniczących w programach.

Zadanie 3

Współpraca z innymi instytucjami m. in. Komisariatem Policji, Sądem Rejonowym, placówkami oświatowymi, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, w celu szybkiego reagowania na zaistniałe problemy w rodzinie:

a) kierowanie wniosków do sądu o wgląd w sytuację dziecka wychowującego się w rodzinie z problemem uzależnienia.

Wskaźnik:

- liczba wniosków o wgląd w sytuację dziecka, skierowanych do sądu.

b) prowadzenie zajęć psychologiczno-pedagogicznych i wychowawczych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Wskaźniki:

- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach psychologiczno-pedagogicznych prowadzonych na terenie placówek oświatowych,
- liczba dzieci korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny filia w Siewierzu.

c) udzielanie pomocy rodzinom z występującym problemem alkoholowym lub narkotykowym.

Wskaźniki:

- liczba osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej,
- wysokość środków finansowych, które zostały przeznaczone na świadczenia z pomocy społecznej.

d) współrealizacja zadań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Wskaźniki:

- liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, w związku z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie,
- liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy, które wykazują cechy uzależnienia od alkoholu.

Cel szczegółowy 4

Zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć pozaszkolnych, sportowych.

Zadanie 1

Inicjowanie i organizowanie działań profilaktycznych:

a) programy profilaktyczne

- przeprowadzanie programów profilaktycznych w gminnych placówkach oświatowych,

- organizacja akcji profilaktycznych, skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży, jak np. konkursy, przedstawienia teatralne, będące elementem mającym na celu poszerzenie działań profilaktycznych.

Wskaźniki:

- liczba i rodzaje działań w sferze profilaktyki i podnoszenia wiedzy z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach i innych działaniach profilaktycznych.

b) kampanie edukacyjne

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych kampanii,
- liczba osób biorących udział w kampaniach (dzieci, rodzice, wychowawcy),

c) zakup pomocy profilaktyczno – edukacyjnych dla szkół.

Wskaźnik:

- liczba i rodzaj zakupionych pomocy profilaktyczno-edukacyjnych w sferze profilaktyki.

Zadanie 2

Poszerzanie oferty alternatywnego spędzania czasu wolnego:

a) organizacja działań o charakterze sportowym i rekreacyjnym, zapobiegających kontaktom z substancjami psychoaktywnymi, kształtujących postawy prozdrowotne oraz sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

- liczba przeprowadzonych działań,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zrealizowanych działaniach.

Zadanie 3

Wspieranie realizacji działań profilaktycznych i edukacyjnych podejmowanych przez gminne instytucje kultury, kluby sportowe:

a) prowadzenie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych zajęć,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach profilaktyczno-edukacyjnych.

Zadanie 4

Podejmowanie działań służących edukacji publicznej w zakresie problematyki uzależnień:

a) prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej uzależnień i profilaktyki, w tym: realizacja akcji profilaktycznych i społecznych skierowanych do społeczności lokalnej.

Wskaźnik:

- liczba i rodzaj wydarzeń o charakterze profilaktycznym.

b) zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych i ich rozpowszechnianie.

Wskaźnik:

- liczba zakupionych i rozpowszechnionych materiałów.

Cel szczegółowy 5

Zwiększenie skuteczności działań prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz inne podmioty działające w obszarze uzależnień.

Zadanie 1

Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów związanych z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie:

a) organizacja szkoleń dla osób pracujących w obszarze profilaktyki i uzależnień (m. in. pedagodzy, nauczyciele, członkowie Komisji).

Wskaźniki:

- liczba i rodzaj szkoleń,
- liczba osób biorących udział w szkoleniach.

Cel szczegółowy 6

Kontrola rynku napojów alkoholowych w gminie Siewierz w kontekście przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń przez podmioty gospodarcze prowadzące sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w miejscu i poza miejscem sprzedaży.

Zadanie 1

Przeprowadzanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych kontroli,
- liczba stwierdzonych nieprawidłowości w korzystaniu z zezwoleń.

Zadanie 2

Inicjowanie i finansowanie specjalistycznych szkoleń z zakresu problematyki alkoholowej dla sprzedawców napojów alkoholowych oraz rozpowszechnianie ulotek i materiałów edukacyjnych w miejscach wyznaczonych do sprzedaży i podawania alkoholu.

Wskaźnik:

- liczba przeprowadzonych szkoleń dla sprzedawców.

Zadanie 3

Podjęmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych art. 13¹ i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wskaźniki:

- liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,

- liczba cofniętych zezwoleń w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

8. Realizatorzy Programu.

Program na rok 2023 na terenie Miasta i Gminy Siewierz będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu.

9. Źródła finansowania Programu.

Finansową podstawę realizacji Programu stanowią dochody gminy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

10. Monitoring i ewaluacja.

Koordynację Programu powierza się przewodniczącemu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Siewierzu.

Monitoring Programu prowadzony będzie na podstawie:

- wymiany informacji między instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami, realizującymi politykę związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy,
- raportów z realizacji Programu oraz informacji na temat podejmowanych działań, wynikających z Programu.

11. Kontrola efektywności Programu.

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu zobowiązany jest do przedstawienia sprawozdania z realizacji Programu Burmistrzowi Miasta i Gminy Siewierz do dnia 31.03.2024 r.
- Burmistrz Miasta i Gminy przedkłada Radzie Miejskiej raport z wykonania Programu i osiągniętych efektów jego realizacji.

12. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

- Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji.
- Członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie każdorazowo po uczestniczeniu w posiedzeniu, w wysokości 130,00 zł (brutto).
- Podstawę do wypłaty wynagrodzenia dla członków Komisji stanowi obecność na posiedzeniu komisji potwierdzona osobistym podpisem na protokole z posiedzenia oraz listy obecności dołączonej do protokołu.

SPIS TABELI:

Tabela 1. Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – stan na 31.10.2022 r.	6
Tabela 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2019-2022	7
Tabela 3. Dane statystyczne obrazujące powiązanie liczby zdarzeń drogowych ze stanem trzeźwości ich uczestników	9
Tabela 4. Rodzaje interwencji Policji na terenie gminy Siewierz za okres od 1.01.2022 r. do 12.10.2022 r.	10

Uzasadnienie

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Realizacja powyższych zadań prowadzona jest w formie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który uchwalany jest przez Radę Miejską w Siewierzu corocznie.

Profilaktyka oraz rozwiązywanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i zażywaniem narkotyków oraz uzależnienia behawioralne należą do zadań własnych gminy. Realizacja gminnego programu powinna prowadzić do ograniczania dostępności i spożycia napojów alkoholowych, zażywania substancji psychoaktywnych, działania na rzecz trzeźwości, przeciwdziałania i usuwania następstw nadużywania alkoholu, zażywania narkotyków oraz uzależnień behawioralnych. Należy dołożyć wszelkich starań by negatywny wpływ uzależnienia od alkoholu i narkotyków jak i uzależnień behawioralnych był zminimalizowany.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Siewierz na rok 2023 jest kontynuacją działań profilaktycznych, które były podjęte i konsekwentnie realizowane w latach poprzednich.

Gminny Program na rok 2023 został opracowany zgodnie z ww. obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie gminy. W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Siewierz na rok 2023 jest zasadne.

Przewodnicząca Rady Miejskiej w Siewierzu

mgr Barbara Bochenek